

Nr. 1 | 36. årg | Februar 2024

Guldgæsien

Lysets engel går med glans
gennem himmelporte.
For Guds engels strålekrans
flygter alle nattens skygger sorte.

Foto: Per Rasmussen

Tekst: B.S. Ingemann

Lokalhistorisk Forening for Vordingborg

Kim Kristensen har fået ny rolle i Kongehuset

Red. Brian Devantie

Med accept fra Sjællandske Medier har vi fået lov til at plukke i Lars Christensens artikel om "knægten" fra Ore, der blev en afgørende faktor i det danske kongehus. Efter tronskiftet den 14. januar blev han tilknyttet som hofchef for Dronning Margrethe.

Foto: Kongehuset

Kim Kristensen modtager en af Kongehusets mange gæster

I forbindelse med tronskiftet den 14. januar er Kim Kristensen (f. 1964) fra Vordingborg ikke længere den øverste chef for hoffet, men han får stadig en vigtig rolle på Amalienborg, da Hendes Majestæt Dronning Margrethe overlod tronen til Kronprins Frederik.

I 2021 fik Kim titlen som hofmarskal og blev den øverste chef for det danske hof. Men nu er det slut for Vordingborg-drengen Kim Kristensen.

Selvom han ikke længere skal være øverste chef for Kongehusets ledelse, så får Kim Kristensen dog stadig rigeligt at se til. Han fortsætter nemlig i en stilling som hofchef i det nyoprettede Hendes Majestæt Dronning Margrethes Hof. Kim Kristensen understreger, at han er glad og stolt over, at han får lov til at følge med dronningen over i hendes nyoprettede hof. ”Alle Jer der står udenfor, drømmer ikke om, hvor stolt og glad jeg er for at følge vores helt igennem fantastiske og nu abdicerede dronning”, skriver han på det sociale medie. Han startede som vagtgående officerer ved Den Kongelige Livgarde i 1988, var adjutant for dronningen fra 2000 til 2002 og ceremonimester fra 2012 til 2021, inden han blev hofmarskal.

”Jeg er beæret over muligheden for at ”følge dronningen” som majestættens hofchef”, fortsætter Kim Kristensen.

Gåsetårn på våbenskjold

Den nyudnævnte hofchef har stadig en stærk tilknytning til Vordingborg. Det ses også tydeligt i det nye våbenskjold, som han fik i forbindelse med, at han for år tilbage modtog Storkors af Dannebrogordenen.

Som Storkorsridder skal man have et våbenskjold til ophængning på Frederiksborg Slot. Skjoldet skal sige noget om, hvad der har formet ens personlighed. For Kims vedkommende er det hans tid i Prins Jørgens Garde i Vordingborg. ”Mine 12 år i Garden har præget mig igennem livet. Derfor symboler og budskaber fra Garden og Vordingborg”, fortsætter Kim Kristensen.

Foto: Kongehuset

På det nye våbenskjold ses i midten Gåsetårnet, og rundt om det et hjerte og roser, der er motiver fra Prins Jørgens Gardes fane. Også valgsproget Deo Et Regi (Gud og Kongen) er taget fra gardens fane, kombineret med Kim Kristensens tid som udsendt, er repræsenteret på våbenskjoldet.

At være i krig - som han har været - har i den grad også præget ham som menneske. De ar og sår, man får på sjælen som soldat i krig, afspejler sig i ridderhjelm, som er bulet og ødelagt - men ikke gennembrudt, forklarer han, hvor han også understreger, at våbenskjoldet er for alle veteraner, der kæmpede for Danmark og Danmarks interesser.

Gymnasiekammeraterne skrev i blå bog: - Kim skal passe på dronningen.

Her er et uddrag fra et portræt af Kim Kristensen, som Sydsjællands Tidende bragte tilbage i 2015 i anledningen af, at Kim Kristensen dengang udgav en bog, i øvrigt skrevet af formanden for Vordingborg Lokalhistoriske Forening, Brian Devantie, udgivet af forlaget Devantier, (nevø til Brian) om ledelse. Her fortæller han om opvæksten i Vordingborg. De første 20 år af sit liv boede Kim Kristensen på Ore. Gik i skole på Masnedsund skole, nu Rudolf Steiner skolen, så Marienberg skole, og senere var han samfunds- og sproglig student på Vordingborg Gymnasium i årene 1981-84. Derefter flyttede han fra byen og har siden boet 18-20 forskellige steder i verden. Vordingborg er dog stadig hans og familiens base, så når de trænger til at trække stikket ud og slappe af, så er de at finde i det Sydsjællandske.

”Jeg ville gerne være officer ved Livgarden. I den Blå Bog fra gymnasiet står kun én sætning om mig: ”*Kim skal passe på dronningen*”. De ramte præcis”, fortæller han.

Men det, der har betydet allermest for ham, er Prins Jørgens Garde, hvor han var medlem i 12 år til han flyttede fra byen. I Garden fik han betroet opgaver, som for eksempel da han blev hevet ind som tolk og senere selv forestod møder i udlandet, fordi han var god til sprog og til at organisere.

”Jeg oplevede en glæde ved, at være sammen om oplevelser og det at få ansvar”, slutter han og tilskriver Garden enorm betydning for sin egen udvikling.

Formandens barndom og vækst fra tiden i Masnedsund

Foto: Per Rasmussen - 1985.

Torsdag den 22. februar 2024 kl. 19.00 i Kulturarkaden,

er der lagt op til en spændende aften når Lokalhistorisk Forening, måske lidt utraditionelt, kan byde velkommen til foredrag med foreningens formand Jean Brian Devantie.

Brian, der er født Masnedsund i september 1937 og opvokset og har levet sit liv i Vordingborg, har sagt ja til at fortælle lidt om sine oplevelser i barndommens gade. Arrangementet er i samarbejde med Vordingborg Bibliotek.

I årene omkring krigen boede familien Devantier i Volmersgade 18, hvor Brian var nummer 6 ud af 7 børn. Livets barske vilkår kom allerede i 8-års alderen, da hans mor Clara Alexandra, i 1945, i en tidlig alder, blev enke og stod alene med 7 unge mennesker. Desværre endte hendes tilværelse på tragisk vis, da hun i forbindelse med en kulilteforgiftning, i en alder af 68 år, sov stille ind i hjemmet i Volmersgade.

Under foredraget kommer Brian også ind på livet som ung mand. Karrieren i den voksne verden, der startede som typograflærling i 1953 i Centraltrykkeriet. Efter endt uddannelse var der afstikkere til såvel udenbys virksomheder som lokale Fred. Sommer, inden turen gik tilbage til Torvestræde som annoncesælger for Sydsjællands Tidende. Efter endnu en afstikker, denne gang til Vordingborg Dagblad, sluttede karrieren først som annoncechef og senest 21 år som en aktiv redaktør for Ugeavisen Sydsjællands Tidende.

Desuden medlem af blandt andet VIF og formand for Ungdomsudvalget gennem 6 år. Medlem af Rotary Storstrømmens bestyrelsen, klub-formand og endte som Præsident med udnævnelse som Paul Harris Fellow.

Loyalitet overfor det lokale handelsliv og borgerne samt en altid positiv tilgang til historierne, gjorde at mottoet lige så godt kunne være: Brian kender de fleste, og de fleste kender Brian.

Foredraget er åbent for alle og man kan sikre sig en billet ved henvendelse på Vordingborg Bibliotek.

P.S. I relation til billedet. Det lykkedes ikke de to betjente, Hans Jørgen Pommergaard (tv) og Torben Raft (th), at få buret den pågrebne inde. Det var en event, hvor Lions Club afholdt auktion over "slaver", og Radio Valde bød og vandt Brian Devantie.

Klokken er slået

Klip fra Vordingborg Avis 24. februar 1869

*"Annonce: Undertegnede har etableret sig som urmager her i byen, og anbefaler sig såvel til byens som omegnens beboere. Reparationer udføres hurtigt og billigt.
Ærbødigst C. Weigang".*

26. februar 1869 - formentlig af avisens redaktør:

"Da flere har spurgt mig om hvem denne Weigang er, som anbefaler sig i Vordingborg Avis som urmager, kan jeg svare; han er en person som aldrig er bleven svend ved at aflægge nogen duelighedsprøve, men har opvist et ur en anden har forfærdiget. Jeg kan af erfaring sige, at han er aldeles uduelig til at reparere lommeure på egen hånd".

Flaskepost fra Algade 63

Red. Lars Lyngskov

Sommeren 2023 dukkede i Vordingborg Kommunes arkiv i Langebæk en gammel flaske op.

Den var nogle år forinden fundet i ejendommen Algade 63, Vordingborg, i forbindelse med nedrivningen af ejendommen, for at give plads til opførelsen af Borgercenteret. Flasken indeholdt en af urtekræmmerens debetsedler, hvis for- og bagsides tekst her gengives i afskrift:

Debetsedlens bagside:

”Denne Seddel blev nedlagt i denne Flaske aar 1899 den 24. September. Murerarbejdet blev udført ved opførelsen af Kjælderen, af Christian Rudolph Julius Wulff, født på Kallehave Skov den 11. november 1863 og

Arbejdsmand Julius Hansen, født i Mern Sogn 9. September 1863.

Eier af Eiendommen er Urtekræmmer Viggo Holger Schou født i Vordingborg den 24. Mai 1857.

Carl Chr. Schou født 30. Juli 1884.

Ellen Schou født 14. Oktober 1891.

Sven Aage Schou født 23. Februar 1899.

Moderen er Marie Ida Beate Schou født 26. november 1861”.

Debetsedlens forside:

”Som vidne var til Stede:

Erna Meisner, Datter og

Carl Knud Engelbrecht Meisner

Vordingborg d. 24. September 1899”.

Underskrevet Viggo Schou.

Oringe rømmes

Red. Mogens Sørensen

I slutningen af besættelsen kom der mange tyske læger og intendantter til hospitalet, spurgte meget og gik rundt på afdelingerne. I april måned 1945 kom der en direkte ordre om at hospitalet skulle rømmes for patienter og personale. Værnemagten skulle bruge hospitalet.

Det viste sig at hospitalet skulle bruges til sårede tyske soldater fra østfronten, og efterhånden som russerne rykkede frem og kampene blev hårdere og hårdere så havde den tyske værnemagt brug for sengepladser her.

Selve tømningen var ikke uden problemer, det drejede sig om ca. 875 patienter og omkring 400 personaler, kun nogle få patienter blev udskrevet, andre blev overflyttet til Dianalund og til Sct. Hans hospital ved Roskilde, resten kom til Nykøbing Sjælland.

Det hele skulle foregå på ganske få dage.

Soldaterne ankom med skib til havnen i Masnedsund under kummerlige forhold meget hårdt kvæstet mange uden ben og uden arme osv. Bare lagt på noget halm under transporten fra Polen eller Karelien oppe ved Narva floden, hvor der stod nogle hårde slag.

De blev på hospitalet til længe efter krigens afslutning, danske modstandsfolk hold vagt ved porten til hospitalet.

Kommunen klagede over det store forbrug af gas og elektricitet i en tid hvor alle andre skulle spare. Klagen gik videre til dem der førte tilsynet med hospitalet og de indlagte, men lige meget hjalp det.

Det skabte også andre problemer, for en gruppe modstandsfolk der havde et mindre våbendepot på et lille loft over sektionstuen.

Et par sabotører var skjult på en afdeling som indlagte, fordi de var eftersøgte af tyskerne, men også dette gik godt - ingen blev taget.

Tyskerne fik aldrig brugt kvindesiden på hospitalet, det var vist godt det samme, for ødelæggelserne var store da de endelig var væk. De kom f.eks. heller aldrig ind i administrationen - inspektøren talte konsekvent med dem igennem en glasluke.

Carl Petersen, fotograf, Algade 45

Red. Brian Devantie

Fra arkivets gemmer dukker denne historie frem:

I 1897 åbnede fotografen Carl Petersen et fotografisk atelier på Algade 45 i Vordingborg. I en notits i Vordingborg Avis d. 23. april 1897 skrev han:

“Lørdag d. 24de ds. åbner undertegnede sit ny komfortabelt indrettede fotografiske atelier i min faders, tøffelmager N. Petersens ejendom. Da atelieret er forsynet med smagfulde dekorationer og nyeste apparater, håber jeg at kunne præstere arbejde, der så vel i holdbarhed som elegance vil vinde publikums tilfredshed.

Vordingborg, d. 23de april 1897.

Ærbødigst Carl Petersen”

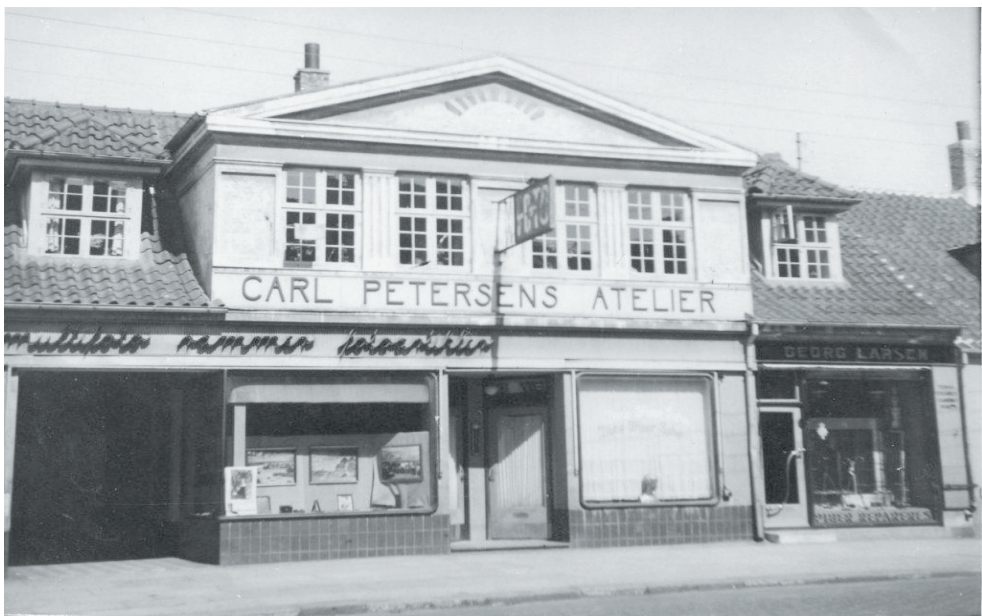

Foto fra 1925

Carl Petersen var søn af tøffelmager Niels Pedersen og Maren Carlsen. Han blev født d. 7. december 1875 og døde d. 29. november 1935 i København. I Lokalarkivet er der mange billeder, taget af Carl Petersen, men vi kunne have haft mange flere, siger en af de frivillige der arbejder i Lokalarkivet Lis B.

Jensen. Hun har sendt en artikel, fundet i Vordingborg Dagblad den 9. august 1946:

“Værdifuld lokalhistorisk fotografisk samling ødelagt. Afdøde fotograf Carl Petersen, Vordingborg efterlod sig ved sin død en stor samling fotografiske negativer med fotografier af gamle bygninger her i byen og på egnen, der nu er forsvundet (nedrevet eller brændt) og af partier fra omegnen, der helt har forandret karakter. Desuden var der også i samlingen, et meget omhyggeligt kartotek over - en hel del optagelser fra slotsruinen, som den så ud i gammel tid. Vordingborg Turistforening forsøgte for nogle år siden, at købe den lokalhistorisk set, meget værdifulde samling negativer af fotograf Petersens nu afdøde søn, fotograf Kingberg, men han forlangte 3000 kr. for dem, så mange penge havde turistforeningen ikke råd til at ofre. Det har nu vist sig, at hele den store samling fotografiske plader efter Kingbergs død er blevet solgt. Samlingen er helt ødelagt. Glaspladerne er anvendt til andet formål!! ”.

Ja en kedelig afslutning, på en værdifuld samling, der kunne have beriget alle nulevende, og kommende borgere med lokal interesse. Man kan så undre sig over at man fra Vordingborg Turistforening, ikke tog kontakt til det siddende byråd, og af den vej fik formidlet et køb !!!! det er jo peanuts vi taler om, men sket er sket, desværre.

RESERVEDELE . NODER . PLADESPILLERE . RADIO

VI HAR ALT I MUSIKINSTRUMENTER

MUSIKINTERESSERET ?

Hvis De er interesseret i musik, vil det glæde os, dersom De aflægger Vordingborgs ENESTE musikhandel et besøg.

EINER CHRISTIANSEN . ALGADE 23 . TLF. 837

Vi reparerer med omhu Deres instrumenter, og De vil blive glædeligt overrasket, når De ser vort store og alsidige udvalg i

GRAMMOFONPLADER !

En hjemmelavet pilefløjte skabte en mester

Red. Brian Devantie

Vi har gennem de sidste par numre af Guldgåsen, været fremme med Vordingborgensere, der har vist sig at være blandt de øverste på ranglisten, når vi taler om sportens verden. I denne artikel slår vi tonen an, og præsenterer vore læsere, for den musikalske familie Christoffersen. De blev med rette "noget ved musikken". Vi skal tilbage til midten af 1800-tallet, hvor der på Lilliendal Gods ved Mern, var ansat en tømrer, der også fungerede som en dygtig og vellidt herskabskusk. Hans navn var Christoffer Rasmussen, og uanset vejrforhold, altid velklædt, sørgede han for at føre sit herskab frem til målet. Han og hans hustru boede i et godsets mange huse, og her blev parret forældre til ikke mindre end 13 børn. I deres tilfældet ikke noget uheldigt ved 13-tallet. Et af disse blev født i 1863 og fik navnet Carl Christian Christoffersen. Her begynder den aldrende borger i byen, allerede at fornemme, vi er ved at lukke op for godteposen, når der tales om musik, hvilket da også er grundlaget for denne lille familiekrønike.

Han måtte, som de andre i familien, være med til at tjene til det daglige brød, begyndte som fårehyrde og opdagede at landbruget ikke var ham. En hjemmelavet pilefløjte, blev brugt flittigt og gav ham lyst til at spille. Men uden job kunne man ikke klare sig og han kom i lære som tømrer. Det gav en lille ugeløn, han sparede og brugte en del af pengene på musikundervisning hos en musikdirektør i Præstø. Gennem udmærkede evner for musikken og stor flid, tog musikdirektøren ham med ud til omegnens arrangementer, høstgilder, familiearrangementer og hvad der ellers bød sig til. Hans hovedinstrumenter var violin, og kornet, altså instrumenter, som ofte fører melodien frem, og derfor skal spilles med sikkerhed, men det var lige netop det han magtede. Stille og roligt kom hans indtjening, han fik råd til at gifte sig. For at få et bedre underlag flyttede han til Vordingborg i 1892. Han begyndte som klaverstemmer, korleder, musiklærer og musiker i en by, og omegn som i forvejen, var betjent med gode orkestre, men alligevel klarede han sig økonomisk godt og nedsatte sig som musikdirektør. En stilling der betød, at han havde en del musikere i sin stald fordelt på mange instrumenter. Det betød, at han kunne sammensætte, alt efter hvilke opgaver der skulle underholdes til. Fra 1891 og frem, fødte hans hustru hvert andet år et barn. Det blev til 6 drenge og 2 piger, alle blev noget ved musikken. Den ældste Tage, spillede fløjte og tenorhorn, den næste Verner, kornet og violin, Inger, klaver, Arne klarinet, saxofon og tuba, Gervig, violin,

kornet og trommer, Børge, trommer og tuba, Adler, klarinet saxofon og violin. Til sidst Fanny der også spillede klaver. De otte børn, dannede med deres musikalske evner, stammen i det senere Christoffersens orkester, der jo næsten blev en legende. Deres evner lagt af deres far, de var utrolig dygtige musikere, node- og rytimestærke og ganske krævende at spille sammen med.

Alle drengene blev militærmusikere, Tage dirigent for 5 regiments musikkorps. Om søndagen i 40'erne og mange år frem var der ofte musik på Slotstorvet, blandt musikerne 6 drenge fra samme familie, så den gamle var naturligvis stolt. Imens gik borgerskabet, helt i stil med Matador rundt og hilste på hinanden. Musikaftener i kirkeskoven, man fornemmede den særlige stemning, parret med plasken, fra det dengang levende springvand med den store Muslingeskal i baggrunden, - det er nostalgi der ville noget. Ved de årlige grundlovsfester var der samling på Slotstorvet, hvorefter man med Christoffersens hornorkester i spidsen, efterfulgt af de sidste veteraner fra 1864, gik ned ad Algade, via Goldschmidtsvej til Kirkeskoven hvor taler og fest gik i gang, men også på

Hotel Valdemar var der musikaftener med udvidede orkester, tit med fremmede musikere, ofte sponsoreret af Garver P. Knudsen der var meget musikinteressert. To af drengene sluttede deres musikkarriere i Livgarden, hvilket siger noget om deres evner. Efter anden verdenskrig blev ingenting som før, den professionelle musiker fik det svært. Verner blev musikdirektør efter sin far, han blev den sidste af den slags i Vordingborg. Tage Christoffersen boede på Boulevarden, hans tre drenge levede af at spille musik. Den ældste Eivig havde et meget anerkendt orkester, der spillede meget i Sverige. Han startede musikforretning i Algade, (nu Klippestuen). Rene endte i militæret sammen med Tuck. Begge havde også en stor andel i at lære de unge i Prins Jørgens Garde at spille. Tuck opnåede også at blive tambourmajor i Livgarden og flere husker ham sikkert som den stolte major i spidsen for orkestret. Familiens betydning for musikken i Sydsjælland, er ikke kun stor i forbindelse med orkestermusik, men nok så meget gennem de utrolig mange elever, som hos brødre og søstre i den musikalske storfamilie, blev indført i musikkens glæder.

På billedet ses Tage Christoffersen ca. 1920.

Vordingborg Restauratørforening

Red. Lars Lvnøskov

Det gule hus midt i billedet er Badsøhus, som tidligere var Beværterstiftelsen. Huset med 8 lejemål var opført i år 1900 og adressen var Karolinegangen 8, blev nedrevet og p-pladsen anlagt ca. 2013.

Den 11. september 1883 vedtoges på et møde hos værtshusholder Tange at oprette en forening af beværtningsdrivende i Vordingborg. Foreningen stiftedes af 10 medlemmer, der valgte J. Chr. Pedersen til formand. Formålet: at varetage foreningens interesser til fælles bedste er blevet håndhævet gennem årene. Foreningen stiftedes under navnet Værtshusholderforeningen, hvilket i 1941 ændredes til det nuværende.

I 1884 deltog formanden i kongressen i København af gæstgivere og beværtere fra hele landet, hvor centralforeningen oprettedes.

I foreningens første leveår manglede det ikke på arbejde i fagets interesse. Bestyrelsen kæmpede en hård kamp mod et utal af smugkroer, som florerede den gang, og det lykkedes i løbet af nogle få år at få udryddet de fleste af disse.

I 1890 stiftedes foreningens Bygge- og Hjælpefond, og ved hjælp af gaver og overskud lykkedes det allerede i 1900 at lægge grundstenen til stiftelsen, Badsøhus, der blev solgt i 1945.

Foreningens formål er at varetage medlemmernes faglige interesser, understøtte trængende medlemmer samt yde 100 kr. i begravelseshjælp til såvel mand som

hustru. Gennem årene er der til trængende medlemmer eller enker efter disse udbetalt betragtelige beløb.

Foreningens nuværende formand er restauratør Mogens Liljegren, Restaurant Kirkeskovpavillonen, Vordingborg. *Kilde: Dansk hotelvært- og restauratørstand 1967.*

Urtehuset

Red. Lars Lyngskov

Urtehuset lå på matr. 1c Marienberg hovedgård lige nord for den gamle kirkegård. Det blev benyttet som graverbolig ved den gamle kirkegård indtil 1924, hvorefter det blev nedrevet i 1927, for at give plads for anlæggelsen af Havnevej - en sidevej til Færggårdsvej.

Rasmus Henrik Olsen, der var født i Ryde ved Maribo 7. juli 1853 og døde 21. februar 1946 var graver fra 1893, og blev gift 12. juli 1891 med Elsa Olsen, født Eriksdotter den 9. august 1846 i Jemshögs församling, Blekinge og døde 27. februar 1927.

Herfra drev de sideløbende med gravergerningen et mindre gartneri.

16. december 1924 solgte Andreas Hansens dødsbo, ejendommen Havnevej 4 til Rasmus Olsen, hvor han ifølge folketællingerne også boede både i 1930 og 1940.

Historisk samfund for Præstø amt 1951

Red. Brian Devantie

Ved et tilfælde, er jeg via Peder Lundgårds årvågenhed, kommet i besiddelse af årbogen fra netop denne årgang, en langsommelig affære der gemte ting, vi i nutiden står uvidende over for, blandt andet datidens overdrev. Jeg vil tage vore læsere med gennem årbogen, der gemmer mange sjove historier. Korte eller op til flere sider, over flere omgange. Den første skrevet af Holger Munk, der peger på de mange såkaldte overdrev, hvad de så end står for.

Holger Munk (1892-1974) voksede op på gården Munksgård øst for Nyråd og hans rødder i den sydsjællandske egn prægede ham livet igennem, også i hans videnskabelig arbejder, der næsten alle har udgangspunkt i bøndernes liv på det Vordingsborgske krongods og under de godser som det blev udstykket i ved salget i 1774. Hans doktordisputats var "Rytterbonden - en landbrugs- og kulturhistorisk studie fra Vordingborg Rytterdistrikt 1718-1768". I Munks "Hasselskoven" beskriver han den specielle og egnstypiske udnyttelse af produkter fra underskoven, nemlig hasselkæppe til tøndebånd og frugtdyrkning. Holger Munk og hans hustru Esther f. Schmidt (1893-1986) ligger begravet i en lille lund på Munks Banke nær hans fødegård.

"OVERDREVENE/GRÆSNINGEN var tidligere – ligesom nu – Nerven i alt Husdyrhold, ja endog under Datidens Driftsform af endnu mere afgørende Betydning, end den blev efter Kobbelfrugets Indførelse og den forøgede Kornproduktion. – Fra tidligste Foraars til sent Efteraars var Græs og Løv Ene- eller saa godt som Enefoder for Gaardens Husdyr af stort og smaat fra Heste til Svin og Gæs. I Græsningstiden skulde de indhente, hvad der var sat til i Huld og Sundhed, og opbygge et Forraad til at staa kommende Vinters Kulde og Smalkost igennem. I bedste Tilfælde ventede dem et ringe Foder af Hø og Halm – i værste Tilfælde Tækkehalmen fra Udhustaget, – eller Sultedøden. Intet Under, at Græsningsretten af alt levende rundt om paa Gaardene mødtes som en Befrielse. – Et halvt Aar eller mere frem var Livet atter sikret, for hvad der var „overfødt“ – og en lang Sommer paa Fælled og Overdrev kunde atter bringe alt paa Fode. God Græsning betød derfor Velstand for Byerne, – slet Græsning og ringe Høbund bød ofte paa Armod og haabløs Stræben for Bønderne. Vi ser det i Skovbyerne fra Vintersbølle og Kysten rundt over Kallehave, Mehrn og Allerslev Sogne, sammenholdt med deres Modsætninger: de skovløse Byer inde i Landet som Nørre Mehrn, Neble og Skaverup. Besætningerne suitefødttes her Sommer som Vinter paa den tørre Fælled og det ringe Halm og Høfoder. Ingen Skove at falde tilbage paa, ingen rig Græsning paa noget Overdrev. Det var Overdrevenes Græsning, der afgav den store

Foderreserve, naar Hjemmefoderet paa Tofter og Fællede var opbrugt. Skoven var Kongens, men Græsningsretten var Bøndernes iflg. gammel Hævd, en Ret, man vaagede nøje over baade Mand og By imellem, vel vidende, at denne var en af Grundpillerne i Tilværelsen som Fæstebonde. Opstod der Tvivl eller Tvist vedrørende Overdrevsandeale, var det derfor et Anliggende, som Birketinget behandlede med den største Omhu, og det Syn og Skøn, der som Regel fulgte herpaa, maatte afgøres af 12 til 18 „gode Mand“. Overdrevene gjorde Skel imellem Byerne, – men de samlede ogsaa Byerne i et stort Fællesskab. De var Ingenmandsland, – og de var samtidig alles Land. Ingen kendte sin Part, men alle vidste, hvor stor denne var – i Antal Høveder. Overdrevene var ogsaa den vigtigste Part af den Kgl. Vildtbane, og denne havde 1718 følgende 8: 1. Stensved, 2. Ore, 3. Knudskov, 4. Stokket, 5. Tjernehoed, 6. Præstø, 7. Broskov, 8. Grumløse”.

Flødekaramel-fabrikken Kanold

Red. Brian Devantie

Lige efter krigen erhvervede og etablerede Flødekaramel-fabrikken Kanold, Marienbergvej 128, sig i en af de gamle ejendomme ved siden af den gamle station i Masnedsund. Matr.nr. 180 og 181, Vordingborg Købstad Ore og Gallemaeder blev købt for 60.000 kr. af Vordingborg Kommune.

En af de store pakkehaller i Kanold

Den første april 1945 overtog ”Kanold” DSB’s remiser i Masnedsund. De regnede med at bruge 200.000 kr. årligt i arbejds løn. Den 5. oktober stod der i dagens aviser:

”Karamelfabrikken Kanold har købt DSB-remiserne i Masnedsund og indbudt byråd, pressen med flere til at se fabrikken, som nu er startet i en del af bygningerne. Karamelfabrikken flyttede til Vordingborg fra Frederiksberg. De sidste bygninger, dem mod nord, skal senere, når DSB har tømt sit lager af jern, som er dér, bruges til chokoladefabrik. Der er nu ansat 40 medarbejdere, som laver 2 ton karameller om dagen. Produktionen skal op på 5 ton pr. dag, og der regnes med 150 ansatte”.

I november 1947 løb fabrikken tør for sukker, pap og papir og måtte standse produktionen. Der er på det tidspunkt ansat knapt 40 kvinder og 15 mænd. Midt i februar 1948 kommer fabrikken i gang igen. I juli 1950 erstattes direktør F.R. Hunderup med direktør Inger Louise Amalie Spiro. Uvist af hvilken grund ophørte eventyret og fabrikken forlod Vordingborg den 1. oktober 1955.

Husker som dreng det var et yndet sted, når vi rendte fastelavn. Når vi besøgte fabrikken blev lommerne fyldt med karameller. I november samme år udlejedes lokalerne til Botved Boats, der endeligt køber fabriksbygningerne i december 1957. Botved Boats var i lokalerne en del år, inden de flyttede til Midtsjælland, men flere lokale havde da fornøjelsen af de små plastjoller der blev støbt i hallerne.

Kilde: Arkivalier i arkivet, Emanuel Geddes notater

Klip fra Vordingborg Avis 23. oktober 1891

Advarsel for unge mennesker.

”Undertegnede tjenestekarl Peder August Pedersen, som tjener på Masnedø har været for retten i mandags med min medtjener, pigen Anna Margrethe Nielsen på Masnedø og har måttet betale mulkt (bøde, red.) på fem rigsdaler for at have kysset hende.

Lad derfor mit eksempel være en advarsel til alle unge mennesker om ikke at kysse pigerne, thi det er en dyr fornøjelse og kan let bringe eder i stor forlegenhed.

Ærbødigst Peder August Pedersen”.

Sten til minde om besættelsen

Red. Brian Devantie

Nu har Guldgåsens læsere, gennem flere artikler kunne følge lidt med i tiden fra 2. verdenskrig.

Nogle skrækkelige og forfærdelige år, hvor Danmark lå under for det tyske folks luner og vilkår. Derfor er det også lige på sin plads at notere, desværre lidt gemt væk i Kirkeskoven, tæt ved P-pladsen står en mindesten sat op af Hjemmeværnsforeningen til minde om dengang landet og det danske folk, lå i mørke under Hitlers hærgen. Teksten: "Kæmp for alt hvad du har kært. Dø om så det gælder". Netop det bevidste mange danske frihedskæmpere, i deres målrettede kamp mod tyskerne, desværre med livet som indsats. Æret være deres minde.

Generalforsamling

Torsdag den 18. april 2024

Lokalhistorisk Forening for Vordingborg afholder torsdag den 18. april kl. 20.15 ordinær generalforsamling i Kulturarkaden på Sydhavnen i Vordingborg. Der er tradition for, at foreningen inden generalforsamlingen, indleder aftenen med et foredrag af en byens kendte personer. Det er efter bestyrelsens mening, lidt af et scoop når vi i år 2024 kan byde velkommen til tidligere redaktør på Vordingborg Dagblad, nu Sjællandske Medier, gennem 60'erne, Ejvin Bjørnkjær.

Foredrag kl. 19.00

Aftenens foredragsholder, tidligere chefredaktør Ejvin Bjørnkjær, jyden, der kom til Vordingborg som lokalredaktør, kendt for sin skarpe pen fortæller løst og fast om sit lange liv i dagspressen, både her og hisset, som han påpeger.

De fleste der læser hans ugentlige artikel *politisk parentes* i alle Sjællandske Medier, samt en række jyske aviser, gennem de sidste 30-40 år, nikker også genkendende til hustruens ufattelige dumme hund, når den ofte tilslutter eller fraviger sig hans meninger. Denne aften får vi næppe glæde af hustruens hund, og selv om der også findes en ufattelig grim hund, er Kulturarkaden jo stille-område, så begge får nok lov til at blive hjemme.

Alle er velkommen - også ikke medlemmer. Ønsker man at være deltager med ret til at stemme ved den efterfølgende generalforsamling, kan der ske en indmelding i foreningen inden foredraget.

Lokalhistorisk Forening for Vordingborg

Generalforsamling torsdag den 18. april kl. 20.15

Kulturarkaden, Sydhavnen

Dagsorden iflg. gældende vedtægter.

Forslag der ønskes behandlet på generalforsamlingen skal være foreningens sekretær i hænde senest 8 dage før.

Adresse: Jørgen Larsen, Mads Jensensvej 3 4760 Vordingborg
mailadr: madsjensensvej3@gmail.com

Guldgåsen

udgives af Lokalhistorisk Forening for Vordingborg
Tryk: Partnerprint

FORENINGENS ADRESSE:

Lokalhistorisk Forening for Vordingborg, Jørgen Roedsvej 8, 4760 Vordingborg
e-mail: hebri@mail.dk

BESTYRELSE

Brian Devantie (formand)	2946 9786	hebri@mail.dk
Jørgen Larsen (kasserer)	2323 0570	mads.jensensvej3@gmail.com
Ulrik Jensen (sekretær)	6091 5867	ulrikjensen@nyraad.net
Peder Lundgaard	2175 3942	peder393@gmail.com
Lars Lyngskov (redaktør)	2521 5575	ll@nyraad.net
Søren Andersen (suppl.)	9133 4792	soean@mst.dk
Dorthe Wille-Jørgensen (suppl.)	2970 5227	d.willejorgensen@gmail.com

VORDINGBORG LOKALHISTORISKE ARKIV

Lokalarkivet og arkivleder: Berit Christensen, tlf. 5536 3817

e-mail: Lokalarkivet @vordingborg.dk

Lokalarkivet har til huse i Kulturarkaden på Sydhavnen i Vordingborg.

Åbningstider: tirsdag 10 - 16 ellers efter aftale med arkivaren.

I arkivets læserum og lokalsamling er der åbent i
bibliotekets almindelige åbningstid